

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi wepsayfası: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Türkiye’de Eğitimde Yaşanan Bölgesel Farklılıklar

Rüştü ILGAR

Önerilen atıf: Ilgar R (2023). Türkiye’de Eğitimde Yaşanan Bölgesel Farklılıklar, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(2), 20-44. DOI:10.47615/issej.1329419

Makale linki: <https://doi.org/10.47615/issej.1329419>

© 2023 Yazar(lar). Baskılar ve izinler: Yazarlar makalelerini USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisinde yayınladıktan sonra basılı olarak veya Birinci Baskı olarak çevrimiçi paylaşma iznine sahiptir.

Öne Çıkanlar

Coğrafi alan olarak Türkiye Avrupa'nın Rusya'dan sonra en büyük ülkesidir. Ülkede yaşam tarzı, kültür, davranış ve yaşama dair her şeyde farklılık olabildiği gibi eğitimde de farklılıkların olması gayet doğaldır. Eğitimde farklılıklar aslında birer olumsuzluk değil, kültürel zenginlik olarak kabul edilesi gereken verimliliklerdir. Eğitimsizlikten kaynaklanan tüm bu sorunların çözümü yine iyi bir eğitimden geçmektedir. Bunun için ise en büyük pay kısa vadeli lokal çözümler değil, hükümetlerin izleyeceği topyekûn uzun vadeli politikalar olmalıdır.

USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi hakemli bir çevrimiçi dergidir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışmalar amacıyla kullanılabilir. Makalenin içeriğinden yalnızca yazarlar sorumludur. Dergi makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımıyla bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, işlem, talep veya masraf veya zarardan sorumlu tutulamaz.

Tüm yazarlardan, sunulan çalışmalarla ilgili olarak diğer kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal, kişisel veya diğer ilişkiler dahil olmak üzere herhangi bir fiili veya potansiyel çıkar çatışmasını ifşa etmeleri istenir.

Türkiye’de Eğitimde Yaşanan Bölgesel Farklılıklar

Rüştü ILGAR

Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Coğrafya Eğitimi Anabilimdalı, Anafartalar Kampüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 17100, Türkiye

ÖZ

Bireylerin ve toplumların muasır medeniyet seviyesine çıkmasında en önemli gereklilik eğitimidir. Fakat eğitimin kalitesi de toplumun sosyal ve ekonomik durumu ile ilişkilidir. Bu bağlamda toplumsal gelişmeler ile eğitime yıllar içerisinde verilen önem artmıştır. Küreselleşen dünyada eğitim kaynaklı birtakım çözümleri gereken sorunlar da ortaya çıkmıştır. Dünya genelinde eğitim alanında yaşanan en önemli sorunlardan birisi eğitime erişim noktasında yaşanan eşitsizliklerdir. Ekonomik gelişmişlik düzeyleri, sosyo-kültürel etkenler, politik nedenler gibi birtakım unsurlar bölgeler arasında eğitim farklılıklarına yol açmaktadır.

Bu çalışmada nitel araştırmalarda en sık tercih edilen veri toplama aracı olarak gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesi tercih edilmiştir. Bu sebeple betimsel araştırma yöntemine başvurulmuştur. Bu araştırma ile görülmüştür ki Türkiye geneli okullaşma oranları, eğitime katılım gibi göstergeler incelendiğinde çok fazla bölgesel farklılıklar göze çarpmaktadır. Türkiye’de eğitimde yaşanan bölgesel farklılıklar ve bu farklılıkların sebepleri incelendiğinde dört ana etkenin olduğu anlaşılmıştır. Bunlar sosyo-ekonomik etkiler, sosyo-kültürel etkiler, politik etkiler ve göç etkilerinin varlığıdır.

Avrupanın en büyük coğrafyasının doğal bir sonucudur. Çözüm ise yine eğitim yoluyla gerçekleşecektir. Eğitim politikalarının belirlenmesinde bölgesel farklılıkları doğal bir zenginlik olarak kabul edip eğitime eşit erişimi sağlayacak uygulamaların dikkate alınması kaçınılmaz bir zorunluluktur.

MAKALE TARİHİ

Geliş tarihi 18 Temmuz
2023
Kabul tarihi 27 Ekim
2023

ANAHTAR KELİMELER

Eğitim, bölgesel,
farklılık, eşitsizlik

Makale Türü

Araştırma makalesi

İLETİŞİM Rüştü ILGAR ilgar@mail.com Eğitim Fakültesi, Orta Öğretim Sosyal Alanlar Bölümü, Coğrafya Eğitimi Anabilimdalı, Anafartalar Kampüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 17100 Çanakkale

© 2023 Rüştü ILGAR

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial ile lisanslanmıştır. Lisans, (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>) koşulları altında dağıtılan ve ticari olmayan amaçla eserini remix, ince ayar yaparak ya da üzerine geliştirerek kendi eserlerinde kullanılmasına izin verir. Ancak ortaya çıkan yeni eseri benzer lisans ile lisanslamak zorunda değildir.

Giriş

Eğitim, insanlık tarihi boyunca toplumların gelişmesinde, ilerlemesinde en önemli araç halinde olmuştur, bireysel gelişime katkı sağladığı gibi bireyi toplumsallaştırdığı, toplumsal değer yargılarını koruyup geliştirdiği için toplumsal bir etkinlik olarak da düşünülmelidir. Eğitim genel olarak bireyde kasıtlı olarak istenilen davranış değiştirme süreci olarak tanımlanabilir (İnan ve Demir, 2018). Temel kişi hakları arasında eğitim de yer almakta olup 1948 Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nde kişilerin temel eğitime ücretsiz ulaşmasının devletlerin zorunlu görevi olduğu bildirilmiştir. Fakat kişilerin eğitime ulaşma da yaşadıkları eşitsizlikler dünyada bir tartışma konusu haline gelmiştir (Kıbrıslıoğlu Uysal ve Gelbal, 2018).

Bir toplumun ilerlemesi, gelişmesi noktasında eğitim en önemli araç halindedir fakat aynı zamanda toplum içindeki bireylerin eğitim seviyeleri de toplumun ekonomik ve sosyal durumu ile ilişkilidir. Eğitimin önemi kavrandıkça, eğitime verilen değer arttıkça eğitimde eşitsizlik kavramının farkındalığı da önem kazanmıştır. 1960'lı yıllardan itibaren sanayileşmenin artması sonucu eğitime olan yükselen talebi karşılamak, eğitimde eşitliği sağlamak amacıyla çeşitli yasalar, yönetmelikler çıkartılmış ncak uygulanma aşamasında hayata geçirmekte zorlanılmıştır (Şahin, 2018). Eğitimde eşitsizliğin nedenleri incelendiğinde listenin başını ekonomik altyapı çekmektedir. Dünya genelinde ülke içindeki gelir dağılımı eğitim seviyesini etkilemektedir. Özellikle 1980'lerden sonra eğitim üzerinde etkisi artan neoliberalizm, eğitimden beklentiyi arttırmış, özel eğitim kurumlarını ön plana çıkarmıştır fakat bu durum da eğitimde eşitsizliği arttıran etmenlerden olmuştur (Demir, 2020). Kaynakları daha kıt olan ve ekonomik gelişme yarışında bir veya birkaç adım geride kalan gelişmekte olan ülkelerin, bu açığı kapatmak veya azaltmak için eğitim konusuna, özellikle de kadın eğitimine daha fazla önem ve öncelik vermeleri gerekmektedir. Cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına, beraberinde de ekonomik ve sosyal dışsallıklar elde edilmesine neden olacaktır (Yumuşak, 2004). Elbette ekonomik durum eğitimdeki bölgesel farklılıklarda tek etken değildir. Çeşitli araştırmalar ailelerin eğitim seviyesi, sosyokültürel durumu gibi etkenlerin de eğitime bakış açısını etkilemekte ve eğitimde farklılıklara yol açmakta olduğu sonucuna ulaşmaktadır. Hatta bazı çalışmalar ailenin sosyal statüsünün, okuldan ve okulun niteliğinden daha önemli olduğunu göstermektedir. Türkiye'deki eğitim konusunda yaşanan en önemli sorun eğitimde eşitliğin sağlanamamasıdır. Türkiye'de bölgeler arası eğitim farklılıkları göze çarpmaktadır bununla beraber cinsiyetler arasında da eğitime ulaşmada farklılıklar bulunmaktadır. Nitekim okullaşma oranları incelendiğinde özellikle Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmüştür. Cinsiyetler arasındaki farklılıklar ise yıldan yıla azalan bir grafik çizmektedir (MEB, 2020). Bu çalışmada Türkiye'deki eğitimin genel durumu, bölgeler arasında yaşanan farklılıklar ve bunların sebepleri ortaya konmuştur.

Amaç

Bu çalışma ile Türkiye’deki eğitim durumu, eğitimde yaşanan bölgesel farklılıklar ve bunların sebeplerini ortaya koyma amaçlanmıştır. Eğitimde bölgesel farklılıkların olduğu bilinen bir gerçektir, bizi böylesi bir çalışmaya iten en önemli neden ise istatistiksel veriler ile mevcut durum analizi ve ileride gerçekleştirilecek çalışmalara veri tabanı oluşturması hedeflenmiştir. Bu çalışmanın özgün yanı ise güncel resmi veriler ile durum tespittir.

Metodoloji

Bilindiği gibi nitel araştırmalarda toplanan veriler çeşitlilik gösterir. Toplanan veriler gözlem notları, görüşme kayıtları, dokümanlar, resimler ve diğer grafik sunumlar şeklinde olabilir (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Nitel araştırmalarda en sık tercih edilen veri toplama aracı olarak *gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesi* tercih edilmiştir. Bu sebeple betimsel araştırma yöntemine başvurulmuştur. Okullaşma oranlarının, cinsiyete, öğretim seviyesine ve bölgesel dağılımına ilişkin veriler, bölgeler arası gelir farklılıkları ve eğitime harcanan payların istatistiksel verileri ve bu alanda yapılmış bazı çalışmalardan yararlanılmıştır. Kullanılan istatistiksel veriler TÜİK ve MEB’in internet sitelerinden elde edilmiştir.

Bulgular

Türkiye’de zorunlu eğitim 12 yıl sürmektedir, ancak eğitime tam katılım yaşı 6 ile 15 yaşları arasında olup zorunlu eğitim yaş aralığındadır. Yani eğitime katılması gereken fakat eğitimde olmayan genç neslin varlığı dikkat çekmektedir. Burada eğitime erişimde sorun yaşandığı sonucu çıkmaktadır. OECD ortalamasına göre ise eğitime tam katılım yaşı 4 ile 17 yaşlarını kapsar. MEB verileri incelendiğinde okullaşma oranlarının hızla arttığı söylenebilir ancak 15-19 yaş aralığında okullaşma oranı Türkiye’de %71 iken OECD ortalaması %84’tür. Eğitim Sen’in hazırladığı rapora göre, Türkiye’de 20-24 yaş arası gençlerden eğitimlerini sürdürme imkanı bulanların oranı %13 iken, OECD üyesi ülkelerin genel ortalaması %40.7 olarak verilmiştir. Ancak zorunlu eğitim dışında kalan nüfusun okullaşma oranı OECD ortalamasından yüksektir. Yükseköğretimden önceki kademeler için öğrenci başına yaklaşık 4600 dolar harcandığı görülmektedir bu rakam OECD ortalamasında yaklaşık 10000 dolardır. Yükseköğretime kadar olan süreçte eğitime yapılan harcamaların GSYH’ye oranı %5’tir. Bu oran %4,9 orana sahip olan OECD ortalaması ile benzerlik göstermektedir (TEDMEM, 2020). Türkiye ekonomik ve sosyal anlamda bölgeler arasında büyük farklılıklara sahiptir. Bu farklılıklar eğitime erişim konusunda büyük önem taşımaktadır. Nitekim MEB verileri incelendiğinde Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde özellikle lise seviyesinde okullaşma oranlarının ciddi düşüş yaşadığı görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı, Türkiye geneli okullaşma oranları (MEB, 2020).

Okullaşma Durumu	İlkokul + Ortaokul			Lise		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye Geneli	97,69	97,60	97,79	85,01	85,16	84,85
Marmara Bölgesi	97,72	97,61	97,83	89,2	89,08	89,33
Ege Bölgesi	97,54	97,44	97,65	88,66	88,44	88,90
İç Anadolu Bölgesi	97,28	97,1	97,4	89,59	88,9	
Akdeniz Bölgesi	97,57	97,45	97,70	86,20	86,39	85,99
Doğu Anadolu Bölgesi	97,98	97,93	98	73,32	72,91	73,75
Karadeniz Bölgesi	96,21	96,19	96,23	91,61	91,79	91,43
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	98,23	98,17	98,28	71,74	73,16	70,25

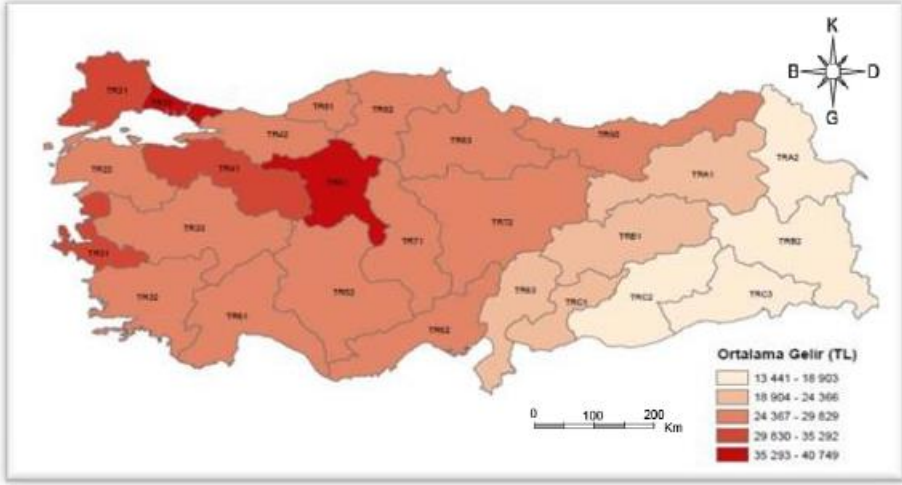
Türkiyenin bölgesel farklılıkları insan sermayesini de etkilemektedir. İnsan sermayesi ile resmî (okul) ya da gayri resmî (yaparak öğrenmek, meslek içi eğitim vs.) yollarla edinilen nitelikler (skill) ve kullanılabilir bilgiler (know-how) anlaşılmaktadır (TÜSİAD,2008). Türkiye'nin doğusu ve batısı arasında eğitimde farklılıkların olmasının altında elbette bazı sosyal ve ekonomik sebepler yatmaktadır. Bu koşulların oluşmasına sebep olan faktörler (eğitimin bölgelere göre farklılık göstermesinin sebepleri):

- Sosyo-Kültürel Etkiler
- Sosyo-Ekonomik Etkiler
- Politik Etkiler
- Göçler şeklinde dört ana başlık altında incelemek mümkündür. Bu faktörleri ayrı ayrı ele alacak olursak:

Sosyo-Ekonomik Etkiler

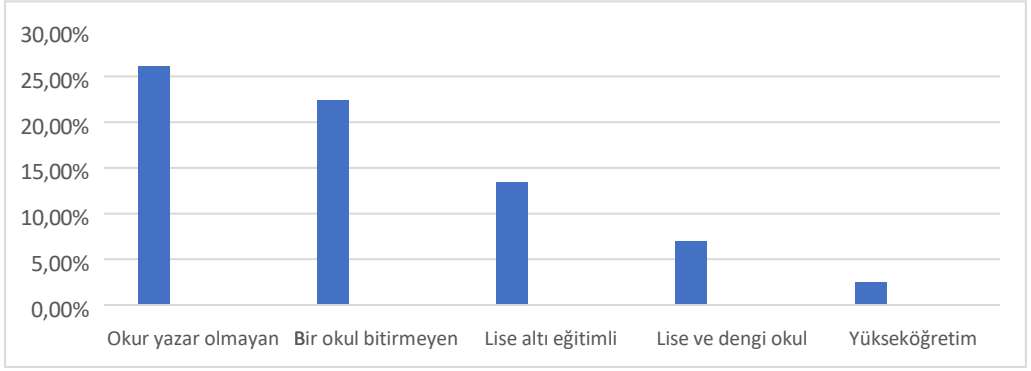
Eğitim ve ekonomi arasında karşılıklı bir ilişki mevcuttur. Ekonomide meydana gelen değişim ve gelişimler eğitim alanında da değişimlere yol açmaktadır. İnsanlık tarihinin her aşamasında ekonomi ve ekonomik faaliyetler eğitim üzerinde belirleyici olmuştur (Kızıloluk, 2007). Türkiye'de bölgeler arasında ekonomik gelişmişlik farklılıkları bulunmaktadır, özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi ekonomik gelişmişlik açısından ülke geneline göre geri kalmış durumdadır. Bununla birlikte ekonomik gelişmişlik seviyesi düşük olan bölgeler genellikle kırsal bölgelerle örtüşmektedir. Kırsal alanların konum olarak büyük şehirlerden uzakta kalması gelişmelerinin önündeki engellerden biridir. Gelişen teknoloji sebebiyle iş gücüne duyulan ihtiyacın azalması, kırdan kente yaşanan göçler gibi etmenler kırsal alanlar açısından dezavantaj oluşturmaktadır.

Pek çok ülkede kentsel ve kırsal bölgeler arasındaki ekonomik düzey farklıdır, çoğunlukla kırsal bölgede yaşayan ailelerin gelir seviyesi daha düşüktür. Yapılan araştırmalar Türkiye’de de kentsel bölgelerde okuyan öğrencilerin kırsal bölgelerde okuyan öğrencilere göre daha avantajlı durumda olduğunu göstermektedir PISA sonuçları da bu durumu doğrulamaktadır (Çelikdemir, 2020). Şekil 1’de Türkiye yıllık ortalama eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımının gösterildiği haritaya yer verilmiştir. En yüksek gelir seviyesi 40 bin 749 TL ile TR10 (İstanbul) bölgesi olmuştur. Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak ise en düşük gelir seviyesi ölçülen bölge olmuştur (TÜİK, 2019). Yüksek gelir eşitsizliği Türkiye’nin halen önemli problemlerinden biridir. TÜİK’in 2019 verilerine göre en yüksek gelir grubunun toplan gelirden aldığı pay %46,3 olmuştur. Nüfusun geliri en yüksek %20’lik dilimi toplam gelirin yaklaşık yarısına sahiptir. Nüfusun geliri en düşük %20’lik dilimi ise toplam gelirden %6,2’lik bir pay almaktadır.

Şekil 1: 2019 yılı ortalama eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert geliri (TÜİK, 2019).

TÜİK verileri incelendiğinde okur-yazar olmayan insanların %26,1’inin yoksul kesimden olduğu görülmüştür. Bir okuldan mezun olmayan insanların %22,4’ü, yükseköğretim mezunu insanların %2,5’i yoksul kesimden gelmektedir (TÜİK, 2019). Yıllık ortalama hane halkı fert geliri haritası ile tablo 2’deki veriler göz önüne alındığında ekonomik koşulların eğitim üzerindeki etkisi ve ülke içindeki dağılımı açıkça gözler önüne serilmektedir. Bunların beraber hane halkı tüketim istatistikleri incelendiğinde eğitime harcanan pay da bölgeler arasında farklılık göstermektedir. Hane halkı tüketim harcamaları içerisinde eğitime en yüksek pay %3,7 ile İstanbul bölgesinde gerçekleşmiştir. Eğitim harcamalarına ayrılan en düşük pay ise %0,9 ile Doğu Karadeniz’de gerçekleşmiştir (TÜİK, 2019).

Şekil 2. 2019 yılı eğitim durumuna göre yoksulluk oranı (TÜİK, 2019).

Sosyo-Kültürel Etkiler

Bölgesel eğitim farklılıklarında ekonomik durum kadar sosyal ve kültürel değerler de eğitime ulaşmada etkilidir. Bu bağlamda özellikle ailenin eğitim durumu çocuğun eğitim durumunu etkilemektedir. Çocukların ve ailelerin eğitim seviyesi arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada özellikle doğu bölgelerimizde iki değişken arasındaki korelasyon katsayı 0,75'ten fazla çıkmıştır. Bu değer 1'e yaklaştıkça çocuğun eğitim seviyesi ailenin eğitim seviyesi ile doğrudan ilişkili hale gelmektedir yani eğitimde fırsat eşitsizliği artmaktadır. Türkiye'nin batısına doğru gidildikçe bu katsayının düştüğü yani ebeveynin eğitim seviyesinin çocuğun eğitim seviyesini belirlemediği görülmektedir. Şekil 1'de Türkiye genelinde çocuk-ebeveyn eğitim korelasyon değeri gösterilmiştir (Aydemir ve Yazıcı, 2020). Bu harita eğitim seviyesi hakkında bilgi vermemekte aile ile çocuğun eğitim seviyesi arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Fakat tablo 1'de gösterildiği üzere okullaşma oranının düştüğü illerde bu korelasyon katsayısı da yükselmektedir. Değerin anlamlı olması açısından örnek vermek gerekirse eğitim eşitsizliği konusunda en alt sıralarda olan Güney Amerika ülkelerinde bu katsayı yaklaşık 0,6 olarak ölçülmektedir (Aydemir ve Yazıcı, 2020). Eğitimde farklılıklara yol açan bir diğer unsur da cinsiyettir. Türkiye genelinde yapılmış çalışmalarda kız çocuklarının eğitiminde annenin eğitim ve çalışma durumunun ve babanın mesleğinin daha çok etkili olduğu görülmüştür. Erkek çocuklarında ise ailenin gelir seviyesi ve kardeş sayısının eğitimde daha belirleyici olduğu görülmüştür. Türkiye'de kadına ve erkeğe biçilen farklı roller, kız çocuklarının yatılı okullara gönderilmek istenmemesi, kız çocukları için rol-model eksikliğinin bulunması cinsiyet farklılıklarının eğitim üzerindeki etkilerini doğurmuştur

(Demir, 2020). Kız çocuklarının aleyhine olan eğitim eşitsizliği son yıllarda giderek kapanmaktadır fakat özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kız çocuklarında okullaşma oranı erkek çocuklarından daha düşüktür.

Şekil 3. Türkiye genelinde çocuk-ebeveyn eğitim korelasyon değeri (Aydemir ve Yazıcı, 2020).

Kır ve kent bölgelerinde yaşanan eğitim farklılıklarında ekonomik etkiler dışında bir neden de çocuklara biçilen rollerdir. Tarımsal faaliyetlerin ön planda olduğu kesimlerde haneler kendi tüketimlerini yine kendileri karşılamaktadır. Bu durum hane halkı içerisinde geleneksel iş bölümü yapılmasını gerektirmekte ve özellikle kız çocuklarının okullaşma oranlarının düşmesindeki en önemli engeli oluşturmaktadır. Geleneksel tarımsal faaliyetlerin yürütüldüğü, tüketimi kendi üreten ailelerin yoğun olduğu bölgeler ve okullaşma oranlarının düşük olduğu bölgeler arasında yüksek ilişki mevcuttur. Nitekim okullaşma oranının düşük olduğu bölgelerde ailelerin %40'ı kendi tüketimini üretebilen, tarım faaliyetleri ile uğraşan ailelerdir (Bakış, Levent, İnsel ve Polat, 2009).

Bölgelere göre kadın ve erkek öğrenim süreleri arasında farklılık bölgeler arasında da vardır. Kadın ve erkeklerin öğrenim süreleri Türkiye'nin batısındaki bölgelerde daha yüksek, aralarındaki fark daha düşük; Türkiye'nin doğusundaki bölgelerde daha düşük ve aralarındaki fark daha yüksektir. Türkiye'deki hem kadınların hem de erkeklerin öğrenim süreleri dünya ortalamasının altındadır. Ve de çok gelişmekte olan ülkelerin ortalama değerlerine yakındır. Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerindeki kadın eğitim durumunun, gelişmekte olan ülkelerin altında olduğu görülmüştür. Kadın ve erkek öğrenim süreleri arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu açık yaşlar ilerledikçe daha da artmaktadır. Bu da cinsiyete dayalı eğitimdeki eşitsizliklerin daha uzun bir zaman devam edeceğini göstermektedir. 15–23 yaş arasında öğrenim süreleri arasındaki açık, kadınların örgün eğitim sistemini daha erken yaşlarda terk ettiğini göstermektedir (Tomul, 2005).

Politik Etkiler

Türkiye’de mevcut bölgesel farklılıklar cumhuriyet tarihinden bu yana var olsa da bu konuya iktisat politikalarında yeterli önem verilmediği örülmektedir. Bölgesel farklılıklar, topyekûn bir kalkınmanın önündeki en önemli engeli teşkil etmektedir. Bu farklılıkların temelinde düzgün çalışmayan ekonomi yer almaktadır. Bunun yanında yıllardır süregelen bölgesel farklılıklar toplumdaki adalet duygusuna da zarar vermektedir. Gelişmemiş bölgelerde yapılan çalışmalar insanların iş konusunda beklentilerinin daha düşük olduğunu, bir karamsarlık durumu olduğunu göstermektedir. Bu karamsar ortam başka sorunlara da yol açmaktadır. Umut aşılınmayan, gelecek görmeyen toplumlarda eğitime verilen önem de açık şekilde düşmektedir. Bu noktada bir kısır döngüden de söz edilebilir nitekim eğitime verilen önemin düşmesi sonucu büyüyen eğitimsiz kitle bu sefer iş bulma olasılığını da düşürmektedir (TÜSİAD, 2008).

Türkiye’de bölgesel planlamanın yoğun olarak 1960’larda başladığı görüşü kabul edilmektedir. Bu dönemde sanayileşmeye verilen önem artmıştır, fakat yatırımlar çoğunlukla kaynakların bol ve ulaşımın kolay olduğu batı bölgelerde yoğunlaşmıştır. Takip eden dönemlerde devlet eliyle geri kalmış bölgelerde sanayi kuruluşları yapılmaya çalışılmıştır. Fakat özellikle risk almak istemeyen özel sektör yatırımlarının batı bölgelerde hızla yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Bölgesel farklılıkları gidermek için uygulanan politikaların çok uzun bir geçmişi yoktur fakat bu konuda DOKAP, DAP, GAP gibi birtakım projeler, politikalar uygulanmaktadır. Bu projelerin temelinde geri kalmış bölgelerdeki halkın refah seviyesini yükseltmek yer almaktadır. Refah seviyesi yüksek toplumlar da başka bölgelere göç etme ihtiyacı düşecek, işsizlik azalacak, eğitime verilen değer artacak ve yalnızca eğitim başlığında değil topyekûn bir gelişim gözükecektir. Elbette uygulanmaya çalışılan projelerin kusursuz işlediğini söylemek mümkün değildir. Özellikle projelere yerel halkın katılımının sağlanmadığı, merkezi karar alıcılar tarafından belirlenen politikalar başarıya ulaşmamaktadır. Uygulanacak kalkınma politikalarının yerel potansiyel dikkate alınarak hazırlanması, gerekmektedir. Yerel faktörler dikkate alındığında politikaların başarıya ulaşacağı, refahın, gelişmişlik seviyesinin ve nihayetinde eğitimin nitelik ve nicelik olarak artacağı şüphesizdir (Sevinç, 2011).

Göçler

Bölgesel farklılıkların yol açtığı ve dolaylı olarak eğitim üzerinde de önemli etkilere sahip olan bir diğer unsur da göç olgusudur. 1950’lere kadar kırdan kente göç önemli bir problem teşkil etmemektedir fakat sanayinin gelişimi, tarımda

çalışan işgücüne duyulan ihtiyacın azalması, toprak mülkiyetinin dengesiz dağılmış olması, kentlerde yaşanan hızlı gelişmeler kırdan kente göç sorununu doğurmuştur. 1950 sonrası dönemde Türkiye en yoğun kentleşme dönemine tanık olmuştur. 1950 yılında kent nüfusu yaklaşık 5 milyon 250 bin olarak kayıtlara geçmişken bu rakam 10 yıl içerisinde %69 oranında artmış ve 1960 yılına gelindiğinde kent nüfusu yaklaşık 8 milyon 900 bin kişiye ulaşmış oldu (Karakaya, 2020).

Kırdan kente yaşanan göçün önemli bir sebebi de daha iyi eğitim alma isteğidir. Fakat göçlerin sonucu her zaman istenildiği gibi olmamaktadır. Özellikle göç alan bölgenin aleyhine birtakım değişiklikler yaşanmaktadır. Özetlemek gerekirse kentlerin yoğun göç alması sonucu okullarda sınıf mevcutları yoğunlaşmakta uyum sorunları yaşanmaktadır. Küçük yaşlarda yeni bir çevre ile tanışmak öğrencilerin uyum sorunu yaşamamasına, eğitim ve sosyal alanlarda zorluk yaşamamasına sebep olmaktadır. Okul mevcudunun artması okulların altyapı ve teknik olanaklar bakımından yetersiz olmasına sebep olmaktadır. Artan öğrenci sayısı karşısında öğretmen her öğrenci ile ilgilenememektedir. Bunun yanında göç veren bölgelerde de öğretmen ihtiyacının karşılanamaması, okullaşmanın düşmesi gibi sorunlar yaşanmaktadır (Öz vd., 2020).

Tartışma ve Sonuç

Türkiye’de 12 yıllık zorunlu eğitimde dahi okullaşmanın %100’e ulaşmadığı bilinen bir gerçektir. Okullaşma oranlarının dağılımında bölgeler arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bu farklılıkların ortaya çıkmasında 2 ana etken sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel faktörler etkili olmuştur. Yüksek gelir eşitsizliği Türkiye’nin halen önemli problemlerinden biridir. TÜİK’in 2019 verilerine göre en yüksek gelir grubunun toplamgelirden aldığı pay %46,3 olmuştur. Nüfusun geliri en yüksek %20’lik dilimi toplam gelirin yaklaşık yarısına sahiptir. Nüfusun geliri en düşük %20’lik dilimi ise toplam gelirden %6,2’lik bir pay almaktadır. Eğitime erişimin de kişilerin ekonomik altyapıları ile büyük oranda ilişkili olduğu düşünüldüğünde eğitimdeki eşitsizliğin nedeni açıkça ortaya çıkmaktadır. Norveç, Finlandiya gibi gelir eşitsizliğinin minimumda yaşadığı ülkelerde şahısların eğitimindeki başarılarının sosyal ve ekonomik altyapıdan, coğrafyadan bağımsız olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle örnek ülkelerde eğitimdeki başarının büyük orandakişinin kendi yetenekleriyle ilişkili olduğu söylenebilir (Ataç, 2017). Sosyo-ekonomik etkilerin yanı sıra geleneksel aile yapısının ve toplumsal normların varlığını sürdürmesi özellikle kız çocuklarının eğitime ulaşmasında engel teşkil etmektedir. Tarımsal faaliyetler ile geçimini sağlayan bölgelerde geleneksel değerlerin dışına çıkılmamasının yanında gelir düşüklüğü de yaşanılmaktadır. Dolayısıyla kırsal bölgelerin eğitime ulaşmada problem yaşadığı tespit edilmiştir. Nitekim bölgelere göre okullaşma oranları bu sonucu doğrulamaktadır. Çeşitli göstergeler incelendiğinde bölgesel olarak geçmişten

günümüze süregeldiği gibi özellikle doğu bölgelerimizde eğitime ulaşımın düştüğü görülmüştür. Bu konu çeşitli başlıklar altında incelendiğinde bir kısır döngüye varılmaktadır. Nitekim eğitim eksikliği ile başlayan süreç bölgenin kalkınmasının önündeki temel engeli oluşturmakta, bölgenin göç verir hale gelmiş geri kalmış bir yer olmasına sebep olmaktadır. Çözüm noktasında en önemli etkinin politik kararlar olacağı düşünülmektedir. Geri kalmış alanlara yapılacak yatırım bölgedeki iş gücünü arttıracak, gelir seviyesini de arttıracaktır. Göç vermeyi durduran, kalkınmaya başlamış bir bölgede gelir seviyesinin artması neticesinde eğitime verilen önemin artacağı düşünülmektedir. Bu durumda çocuk iş gücüne duyulan ihtiyaç da azalacaktır. Böylece zorunlu eğitimini gerektiği gibi tamamlayamadan iş gücüne katılmak zorunda olan çocukların okumasının önündeki engel de kaldırılmış olacaktır. Bölgedeki refah seviyesinin artması hızlı ve kontrolsüz nüfus artışı durduracaktır, nitekim hızlı nüfus artışı olan bölgeler ile eğitime ulaşım düzeyinin ters orantıya sahip olduğu görülmüştür. Eğitim ile başlayan tüm bu sorunların çözümü yine eğitimden geçmektedir. Bunun için de en büyük pay lokal çözümler değil hükümetlerin izleyeceği topyekün politikalar olmalıdır.

Öneriler

Eğitimde farklılıklar kültürel farklılıklar ile beraber ele alındığında verimliliği arttıracaktır. Örneğin coğrafya eğitiminde hayvancılık Doğu Anadolu Bölgesinde daha öncelikli olabilirken, Akdeniz Bölgesinde tuzim konuları algıda seçiciliğin arttığı konulardır. Bölgesel farklılıkların temelinde 780576 km²'lik Avrupanın en geniş coğrafyasına sahip olması yatmaktadır. Bu durum coğrafyanın getirdiği doğal bir sonuçtur. Doğaldır ki bir ülkenin alanının büyük olması bölgesel farklılıkların ortaya çıkmasında tek etken değildir. Yeryüzü şekillerinin kısa mesafelerde farklılaşması, buna bağlı olarak iklim ve bitki örtüsünün ve elbette sosyo-ekonomik şartların da değişmesine yol açacaktır. Ancak farklılaşma da beşeri unsurlar en büyük paya sahiptir. Geçmişten günümüze gelen kültürel birikimler ve yaşam tarzlarındaki farklılaşmalar bu coğrafyada en etkili unsurlardır. Bu derece farklılaşmanın çözümü ise farklılığı zenginlik haline getirebilecek iyi bir eğitim ile sağlanacaktır. Eğitim politikalarının belirlenmesinde yaşam dair gerçeklerin dikkate alınması önemli bir zorunluluktur.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Bu çalışma eğitimi etkileyen bölgesel farklılıklar ve bunları etkilenen unsur ile sınırlandırılmıştır. Gelecekte farklı konularda bölgesel farklılıklar ile ilgili yapılacak çalışmalara ve araştırmacılara veri tabanı oluşturacaktır.

Yayın Etiği

Herhangi bir kurum ve kuruluştan etik kurul izni gerektiren bir çalışma değildir. Ancak araştırmacı makalede araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan eder.

ORCID

Rüştü Ilgar <http://orcid.org/0000-0002-4981-7324>

Kaynakça

- Ataç, E. (2017). “Türkiye’de eğitim eşitsizliğini okumak: istatistikler ve coğrafi dağılımlar”. Eğitim ve Bilim, 42(192), s. 59- 86.
- Aydemir, A. ve Yazıcı, H. (2020). “Türkiye’de eğitim fırsat eşitsizliği”. İPM Politika Notu. Erişim: 1 Haziran 2021, <https://ipc.sabanciuniv.edu/tr>
- Bakış, O., Levent, H., İnsel, A. ve Polat, S. (2009). “Türkiye’de eğitime erişimin belirleyicileri”. Eğitim Reformu Girişimi, Erişim 1 Haziran 2021, <https://www.egitimreformugirisimi.org/>
- Çelikdemir, K. (2020). “Kırsal ve kentsel bölgelerdeki eğitsel farklılıklar”. TEDMEM. Erişim: 1 Haziran 2021, <https://tedmem.org/mem-notlari/degerlendirme/kirsal-kentsel-bolgelerdeki-egitselfarkliliklar>
- Cohen, L., Manion, L., and Morrison, K. (2007). Research Methods in Education (6th ed.). London and New York, NY Routledge Falmer.
- Demir, Ö. Ö. (2020). “PISA sonuçları Türkiye’deki eğitim eşitsizliği hakkında neler söylüyor”. Alanyazın, 1(2), s. 85-98. Eğitimsen (2007). 2007-2008 Eğitim-Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu, www.egitimsen.org.tr/index.php?eylem=6_bilgibelge
- İnan, M. ve Demir, M. (2018). “Eğitimde fırsat eşitliği ve kamu politikaları: Türkiye üzerine bir değerlendirme”. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2), s. 337-359.
- Karakaya, H. (2020). “Türkiye’de göç süreci ve Suriye göçünün etkileri”. Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4(2), s. 93-130.
- Kıbrıslıoğlu Uysal, N. ve Gelbal, S. (2018). “PISA ve TÜİK eğitimde verileri çerçevesinde Türkiye’de eşitsizlik”. Kastamonu Education Journal, 26(4), s. 1195-1206.
- Kızıloluk, H. (2007). “Ekonominin eğitimin amaçları ve içeriği üzerindeki etkileri”. C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 8(1), s. 21-30.
- Öz, A. Ş., Demir, R., Schreglmann, S., Düzenli, A., Kaya, S., Aras, B. T. ve Elbeyli, M. (2020). Çeşitli Açılardan Göç ve Eğitim: Multidisipliner Bir Çalışma. İKSAD Publishing House: Ankara.
- Sevinç, H. (2011). “Bölgesel kalkınma sorunsalı: Türkiye’de uygulanan bölgesel kalkınma politikaları”. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 6(2), s. 35-54.
- Şahin, H. (2018). “Toplumsal değişim aracı olarak eğitim ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde eğitimde eşitsizlik”. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(74), s. 414-431.
- TEDMEM (2020). Yıllık rapor. Erişim: 1 Haziran 2021, <https://tedmem.org/memnotlari/degerlendirme/bir-bakista-egitim-2020>
- Tomul, E. (2005). Türkiye’de cinsiyete göre öğrenim süreleri. Eğitim Bilim Toplum, 3 (10), 62–73 TÜİK, (2020). Erişim: 29 Mayıs 2021, <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33820>
- TÜİK, (2020). Erişim: 29 Mayıs 2021, <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33594>
- TÜSİAD (2008). Türkiye’de Bölgesel Farklar ve Politikalar, (Yayın No. TÜSİAD-T/2008-09/471) Tepebaşı/İstanbul
- Yumuşak, İ.G. (2004). Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye Açısından Kadın Eğitiminin Ekonomik ve Sosyal Boyutu Üzerine Bir Değerlendirme. Yeditepe Üniversitesi 1-4 Mart 2004 Disiplinler arası Kadın Sempozyumu bildiriler kitabı. <http://iibf.kou.edu.tr/iyumusak>

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi wepsayfası: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Regional Differences in Education in Turkiye

Rüştü ILGAR

To cite this article: Ilgar R (2023). Regional Differences in Education in Turkiye, The Journal of International Social Science Education, 9(2), 20-44. DOI:10.47615/issej.1329419

To link to this article: <https://doi.org/10.47615/issej.1329419>

© 2023 The Author(s). Reprints and permissions:
Authors have permission to share their article after it has been published in ISSEJ/The journal of International Social Science Education, either in print or online as a First Edition

Highlights

As a geographical area, Turkey is the largest country in Europe after Russia. It is quite acceptable that there may be differences in everything related to lifestyle, culture, behavior and life in the country, as well as differences in education. Differences in education are actually not a negative, but cultural richness and productivity. The solution to all these problems caused by lack of education is again through a good education. Therefore, the largest share is not required for short-term local solutions, but for total long-term policies to be followed by governments.

ISSEJ/The Journal of International Social Science Education is a double peer-reviewed online journal. This article can be used for research, teaching and private studies. Only the authors are responsible for the content of the article. The journal has the copyright of the articles. The publisher cannot be held liable for any loss, transaction, claim or damage arising directly or indirectly in connection with the use of the research material.

All authors are requested to disclose any actual or potential conflict of interest including any financial, personal or other relationships with other people or organizations regarding the submitted work.

Regional Differences in Education in Türkiye

Rüştü ILGAR

Department of Turkish and Social Science Education, Department of Geography Education, Anafartalar Campus, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, 17100, Türkiye

ABSTRACT

Education is the most important point in the progress of the individual and society, but it is also related to the social and economic status of the society. In this context, the importance given to education has increased over the years and some problems that need to be solved have emerged. One of the most important problems in the field of education worldwide is the inequalities in access to education. A number of factors such as economic development levels, socio-cultural factors, and political reasons lead to educational differences between regions.

In this study, observation and examination of written documents were preferred as the most frequently preferred data collection tool in qualitative research. Therefore, descriptive research method was applied. This research has concluded that when indicators such as overall schooling rates and participation in education are examined, there are too many regional differences in Turkey. When the regional differences experienced in education in Turkey and the reasons for these differences are examined, it is understood that there are four main factors. These are the presence of socio-economic effects, socio-cultural effects, political effects and migration effects.

It is a natural result of the largest geography of Europe. The solution will again take place through education. It is an inevitable necessity to take into account the practices that will accept regional differences as a natural wealth and ensure equal access to education in the determination of education policies.

ARTICLE HISTORY

Received 18 July 2023
Accepted 16 December 2023

KEYWORDS

Education, regional, differences, inequality

Type of the paper

Review article

CONTACT Rüştü ILGAR ilgar@mail.com

© 2023 The Author(s).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

Introduction

Education has been the most important tool in the development and progress of societies throughout the history of mankind, and it should be considered as a social activity as it contributes to individual development, socializes the individual, protects and develops social value judgments. Education can generally be defined as the process of deliberately changing the desired behavior in the individual (İnan & Demir, 2018). Education is among the fundamental rights of individuals, and in the 1948 Universal Declaration of Human Rights, it was stated that it is the obligatory duty of states to provide free access to basic education. However, the inequalities experienced by individuals in accessing education have become a topic of discussion in the world (Kıbrıslıoğlu Uysal & Gelbal, 2018).

Education is the most important tool for the progress and development of a society, but at the same time, the level of education of individuals in a society is also related to the economic and social status of the society. As the importance of education has been recognized and the value attached to education has increased, the concept of inequality in education has also gained importance. Since the 1960s, various laws and regulations have been enacted in order to meet the increasing demand for education as a result of the increase in industrialization and to ensure equality in education, but it has been difficult to implement them in the implementation phase (Şahin, 2018). When the causes of inequality in education are analyzed, economic infrastructure is at the top of the list. The distribution of income in countries around the world affects the level of education. Neoliberalism, which has had an increasing impact on education especially after the 1980s, has increased expectations from education and brought private educational institutions to the forefront, but this has also been one of the factors that increase inequality in education (Demir, 2020). Developing countries, which have scarcer resources and are one or more steps behind in the race for economic development, need to give more importance and priority to education, especially women's education, in order to close or reduce this gap. This will lead to gender equality, which in turn will lead to economic and social externalities (Yumuşak, 2004). Of course, economic status is not the only factor in regional differences in education. Various studies conclude that factors such as the educational level and sociocultural status of families also affect the perspective on education and lead to differences in education. Some studies even show that the social status of the family is more important than the school and its quality. The most important problem with education in Türkiye is the lack of equality in education. In Türkiye, there are differences in access to education between regions, and there are also differences in access to education between genders. As a matter of fact, when schooling rates are analyzed, it is seen that especially the Eastern Anatolia Region and the Southeastern Anatolia Region are below the average of Türkiye. Differences between genders, on the other hand, have been decreasing from year to year (MoNE, 2020). In

this study, the general situation of education in Turkiye, the differences between regions and the reasons for these differences will be revealed.

Purpose

This study aims to reveal the state of education in Turkiye, regional differences in education and their causes.

Method

As is known, the data collected in qualitative research varies. The data collected can be in the form of observation notes, interview records, documents, pictures and other graphic presentations (Cohen, Manion, & Morrison, 2007). In qualitative research, observation and examination of written documents are the most frequently preferred data collection tools. For this reason, descriptive research method was used. Statistical data on gender, education level and regional distribution of schooling rates, income differences between regions and the shares spent on education, as well as some studies conducted in this field were utilized. The statistical data used were obtained from the websites of TURKSTAT and the Ministry of National Education.

Findings

Legal or compulsory education in Turkiye lasts for 12 years, but the age of full participation in education is between the ages of 6 and 15, which is in the compulsory education age range. In other words, there is a young generation that should be participating in education but is not in education. It can be concluded that there is a problem in access to education. According to the OECD average, the age of full participation in education is between 4 and 17. When MoNE data is analyzed, it can be said that schooling rates are increasing rapidly, but while the schooling rate in the 15-19 age group is 71% in Turkiye, the OECD average is 84%. According to the report prepared by Eğitim Sen, the rate of young people between the ages of 20-24 who have the opportunity to continue their education is 13% in Turkiye, while the average of OECD member countries is 40.7%. However, the schooling rate of the population outside compulsory education is higher than the OECD average. When we look at the expenditures allocated to education, it is seen that approximately 4600 dollars per student is spent for the levels before higher education, while this figure is approximately 10000 dollars in the OECD average. The ratio of expenditures on education up to higher education to GDP is 5%. This ratio is similar to the OECD average of 4.9% (TEDMEM, 2020). Turkiye has large economic and social disparities between regions. These differences are of great importance in terms of access to education; in fact, MoNE data show that Eastern Anatolia and Southeastern Anatolia regions have experienced a significant decline in schooling rates, especially at the high school level (Table 1).

Table 1. 2019-2020 academic year, Turkiye -general (MEB, 2020).

Schooling Status	Primary School+ Secondary School			High Scholl		
	Total	Male	Female	Total	Male	Female
Turkiye General	97,69	97,60	97,79	85,01	85,16	84,85
Marmara Region	97,72	97,61	97,83	89,2	89,08	89,33
Aegean Region	97,54	97,44	97,65	88,66	88,44	88,90
Central Anatolia Region	97,28	97,1	97,4	89,59	88,9	
Mediterranean Region	97,57	97,45	97,70	86,20	86,39	85,99
Eastern Anatolia Region	97,98	97,93	98	73,32	72,91	73,75
Black Sea Region	96,21	96,19	96,23	91,61	91,79	91,43
Southeastern Anatolia Region	98,23	98,17	98,28	71,74	73,16	70,25

Turkiye's regional differences also affect human capital. Human capital refers to the qualities (skills) and usable knowledge (know-how) acquired through formal (schooling) or informal (learning by doing, on-the-job training, etc.) means (TÜSIAD, 2008). There are, of course, some social and economic reasons for such differences in education between the east and the west of Turkiye. The factors that cause these conditions to occur (the reasons why education differs according to regions) are as follows;

- a) Socio-Cultural Effects
- b) Socio-Economic Impacts
- c) Political Impacts
- d) Migration can be analyzed under four main headings. If we consider all these factors separately:

Socio-Economic Impacts

There is a reciprocal relationship between education and economy. Changes and developments in the economy lead to changes in the field of education. At every stage of human history, economy and economic activities have been determinant on education (Kızılluluk, 2007). There are differences in economic development among regions in Turkiye, especially the Southeastern Anatolia Region and the Eastern Anatolia Region are lagging behind in terms of economic development compared to the country as a whole. However, regions with low levels of economic development generally overlap with rural areas. The location of rural areas far from big cities is one of the obstacles to their development. Factors such as the decreasing need for labor force due to developing technology and migration from rural to urban areas constitute disadvantages for rural areas. In many countries, the economic level between urban and rural areas is different, with families living mostly in rural areas

having lower income levels. Research shows that students studying in urban areas in Türkiye are in a more advantageous situation than students studying in rural areas, and PISA results confirm this situation (Çelikdemir, 2020). Figure 1 shows a map of the distribution of Türkiye's average annual equivalent household disposable income. TR10 (Istanbul) region has the highest income level with 40,749 TL. Mardin, Batman, Siirt and Şırnak was the region with the lowest income level (TUIK, 2019). High income inequality is still one of Türkiye's major problems. According to TURKSTAT's 2019 data, the share of the highest income group in total income was 46.3%. The top 20% of the population has about half of the total income. The lowest income quintile of the population has a share of 6.2% of total income.

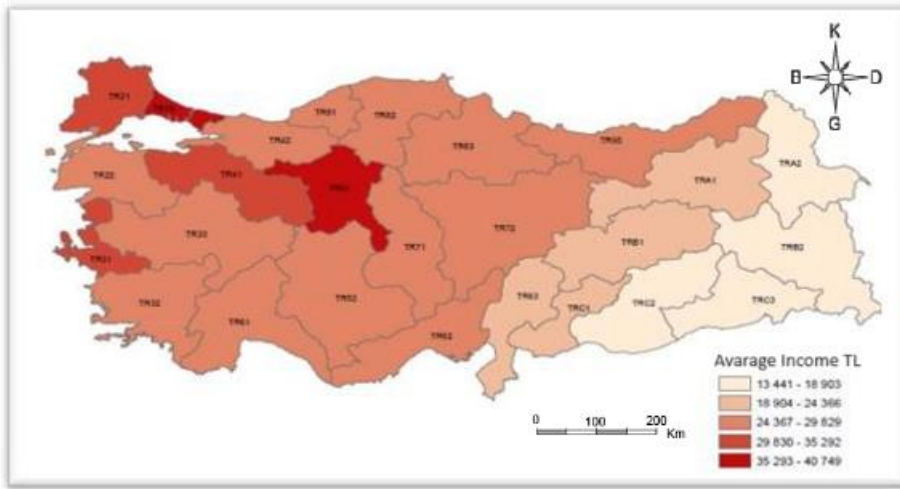

Figure 1. 2019 annual average equivalent household disposable income (TUIK, 2019).

Tuik data shows that 26.1% of illiterate people belong to the poor. 22.4% of people who did not graduate from a school and 2.5% of people who graduated from higher education are poor (TUIK, 2019). When the annual average household individual income map and the data in Table 2 are taken into consideration, the impact of economic conditions on education and its distribution within the country are clearly revealed. In addition, when household consumption statistics are analyzed, the share spent on education also varies across regions. The highest share of education in household consumption expenditures was realized in the Istanbul region with 3.7%. The lowest share allocated to education expenditures was realized in the Eastern Black Sea region with 0.9% (TÜİK, 2019).

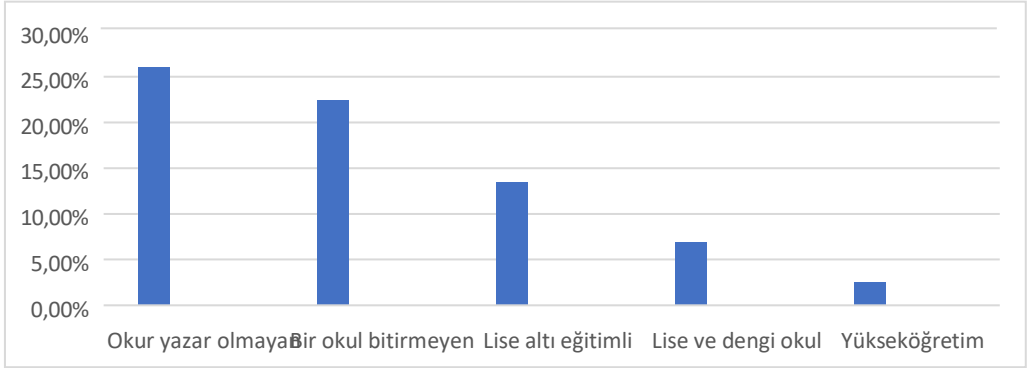

Figure 2. Poverty rate by education level in 2019 (TUİK, 2019).

Socio-Cultural Impacts

In regional educational differences, social and cultural values are as effective as economic status in accessing education. In this context, especially the educational status of the family affects the educational status of the child. In a study examining the relationship between the educational level of children and families, the correlation coefficient between the two variables was found to be more than 0.75, especially in the eastern regions. As this value approaches 1, the educational level of the child becomes directly related to the educational level of the family, which means that inequality of opportunity in education increases. As we move towards the west of Türkiye, this coefficient decreases, meaning that the education level of the parents does not determine the education level of the child. Figure 1 shows the child-parent education correlation value across Türkiye (Aydemir and Yazıcı, 2020). This map does not provide information about the level of education, but shows the relationship between the family and the education level of the child. However, as shown in Table 1, this correlation coefficient increases in provinces where the schooling rate decreases. To give an example for the value to be meaningful, this coefficient is measured as approximately 0.6 in South American countries, which are at the bottom in terms of educational inequality (Aydemir and Yazıcı, 2020). Another factor that leads to differences in education is gender. In studies conducted across Türkiye, it has been observed that the education and employment status of the mother and the occupation of the father are more influential in the education of girls. In the case of boys, the income level of the family and the number of siblings were found to be more determinant in education. The different roles assigned to men and women in Türkiye, the reluctance to send girls to boarding schools, and the lack of role models for girls have led to the effects of gender differences on education (Demir, 2020). The inequality in education to the detriment of girls has been gradually closing in recent years, but the schooling rate for girls is still lower than that of boys, especially in the Southeastern Anatolia Region.

Figure 3. Child-parent education correlation value across Türkiye (Aydemir and Yazıcı, 2020).

Socio-Economic Impacts

Socio-economic effects are the roles assigned to children, another reason for the educational differences in rural and urban areas. In areas where agricultural activities are at the forefront, households meet their own consumption. This situation requires a traditional division of labor within the household and constitutes the most important obstacle to the decline in schooling rates, especially for girls. There is a high correlation between regions where traditional agricultural activities are carried out, where families that produce their own consumption are concentrated and regions with low schooling rates. As a matter of fact, 40% of families in regions with low schooling rates are self-consuming families engaged in agricultural activities (Bakış, Levent, Insel, & Polat, 2009).

There is also a difference between the educational attainment of women and men by region. The educational attainment of women and men is higher and the difference between them is lower in the western regions of Türkiye, while it is lower and the difference between them is higher in the eastern regions of Türkiye. Both women's and men's years of schooling in Türkiye are below the world average. It is more close to the average values of developing countries. The educational attainment of women in the Southeastern and Eastern Anatolia Regions is found to be well below that of developing countries. There is a significant gap between female and male educational attainment. This gap increases with advancing age. This suggests that gender-based inequalities in education will persist for a long time to come. The gap between the years of education between the ages of 15-23 indicates that women leave the formal education system at an earlier age (Tomul 2005).

Political Impacts

Although regional disparities have existed in Türkiye since the history of the republic, it is observed that this issue has not been given sufficient importance in economic policies. Regional disparities constitute the most important obstacle to a total development. These disparities are based on an economy that is not functioning properly. In addition, regional disparities that have persisted for years also harm the sense of justice in societies. Studies conducted in underdeveloped regions show that people have lower job expectations and a state of pessimism. This pessimistic environment leads to other problems. In societies that do not instill hope and do not see a future, the importance attached to education clearly decreases. At this point, we can talk about a vicious circle, since the growing uneducated mass as a result of the decline in the importance attached to education also reduces the possibility of finding a new job (TÜSİAD, 2008).

It is widely accepted that regional planning in Türkiye started intensively in the 1960s. In this period, the importance given to industrialization increased, but investments were mostly concentrated in the western regions where resources were abundant and transportation was easy. In the following periods, industrial establishments were tried to be built by the state in the underdeveloped regions. However, it is possible to say that especially private sector investments, which did not want to take risks, were rapidly concentrated in the western regions. Policies implemented to eliminate regional disparities do not have a very long history, but some projects and policies such as DOKAP, DAP, GAP are being implemented. The basis of these projects is to increase the welfare level of the people in underdeveloped regions. In societies with a high level of welfare, the need to migrate to other regions will decrease, unemployment will decrease, the value given to education will increase, and there will be a total development not only in the field of education. Of course, it is not possible to say that the projects being implemented work perfectly. In particular, policies determined by central decision-makers without the participation of local people in the projects are not successful. Development policies to be implemented should be prepared by taking into account the local potential. When local factors are taken into account, there is no doubt that the policies will be successful, welfare, development level and ultimately education will increase in quality and quantity (Sevinç, 2011).

Migration

Another factor caused by regional differences and indirectly having significant effects on education is the phenomenon of migration. Until the 1950s, rural-urban migration was not a significant problem, but the development of industry, the decrease in the need for labor in agriculture, the uneven distribution of land ownership, and the rapid developments in cities led to the problem of rural-urban migration. In the post-1950 period, Türkiye witnessed the most intense period of urbanization. While in 1950 the urban population was recorded as 5 million 250 thousand, this figure increased by 69% within 10 years and by 1960 the urban

population had reached approximately 8 million 900 thousand people (Karakaya, 2020).

An important reason for migration from rural to urban areas is the desire for better education. However, the results of migration are not always as desired. There are some changes especially to the detriment of the region receiving migration. To summarize, as a result of the intensive migration of cities, class sizes in schools become denser and adaptation problems are experienced. Meeting with a new environment at a young age causes students to experience adaptation problems and difficulties in educational and social areas. The increase in school enrollment causes schools to be inadequate in terms of infrastructure and technical facilities. With the increasing number of students, teachers are unable to deal with every student. In addition, there are problems such as the inability to meet the need for teachers and the decline in schooling in regions that emigrate (Öz et al., 2020).

Discussion and Conclusion

During with 12 years of compulsory education in Türkiye, schooling rates have not reached 100%. Significant differences in the distribution of schooling rates between regions have been identified. Socio-economic and socio-cultural influences are the two main factors in the formation of these differences. High income inequality is still one of Türkiye's major problems. According to TurkStat's 2019 data, the share of the highest income group in total income was 46.3%. The top 20% of the population has about half of the total income. The lowest income quintile of the population has a share of 6.2% of total income. Considering that access to education is also highly correlated with the economic background of individuals, the reason for inequality in education becomes clear. In countries such as Norway and Finland, where income inequality is kept to a minimum, it is observed that the success of individuals in education is independent of social and economic infrastructure and geography. In other words, it can be said that success in education in exemplary countries is largely related to one's own abilities (Ataç, 2017). In addition to socio-economic impacts, the persistence of traditional family structure and social norms constitute an obstacle to girls' access to education. In regions that make a living through agricultural activities, there is a low income as well as a lack of traditional values. Therefore, it has been determined that rural regions have problems in accessing education. As a matter of fact, schooling rates by region confirm this result. When various indicators are examined regionally, it is seen that access to education has been declining, especially in our eastern regions, as it has been going on from past to present. When this issue is analyzed under various headings, a vicious circle is reached. As a matter of fact, the process that starts with the lack of education constitutes the main obstacle to the development of the region and causes the region to be a backward place that has become a place of migration. It is thought that political decisions will have the most important impact on the solution. Investments in backward areas will increase the labor force in the region and increase the income level. It is thought that the importance given to education will increase as a result of the increase in income level in a region that has stopped emigrating and started to develop. As a matter of fact, the decrease in the

need for child labor will remove the obstacle to the education of children who need to join the labor force before completing their compulsory education. The increase in the level of welfare in the region will stop the rapid and uncontrolled population growth, as it has been observed that the level of access to education has an inverse correlation with regions with rapid population growth. The solution to all these problems, which start with education, lies in education. For this, the biggest share should not be local solutions, but total policies to be pursued by governments.

Implication and Suggestions

Differences in education will increase efficiency when handled together with cultural differences. For example, in geography education, animal husbandry may be prioritized more in the Eastern Anatolia Region, while in the Mediterranean Region, salinization topics are more selective in perception. The source of regional differences is a natural consequence of Europe's largest geography of 780 576 km². The solution will again be realized through education. It is an inevitable necessity to take these facts into account when determining education policies.

Research Limitations and Future Research

The research is limited to regional differences affecting education and the factors affecting them. In the future, it will form a database for future research on regional differences in different subjects and researchers.

Publication Ethics

It is not a study that requires ethics committee permission from any institution and organization. However, the researcher declares that the research and publication ethics are complied with in the article.

ORCID

Rüştü Ilgar <http://orcid.org/0000-0002-4981-7324>

References

- Ataç, E. (2017). “Türkiye’de eğitim eşitsizliğini okumak: istatistikler ve coğrafi dağılımlar”. Eğitim ve Bilim, 42(192), s. 59- 86.
- Aydemir, A. ve Yazıcı, H. (2020). “Türkiye’de eğitim fırsat eşitsizliği”. İPM Politika Notu. Erişim: 1 Haziran 2021, <https://ipc.sabanciuniv.edu/tr>
- Bakış, O., Levent, H., İnsel, A. ve Polat, S. (2009). “Türkiye’de eğitime erişimin belirleyicileri”. Eğitim Reformu Girişimi, Erişim 1 Haziran 2021, <https://www.egitimreformugirisimi.org/>
- Çelikkemir, K. (2020). “Kırsal ve kentsel bölgelerdeki eğitsel farklılıklar”. TEDMEM. Erişim: 1 Haziran 2021, <https://tedmem.org/mem-notlari/degerlendirme/kırsal-kentsel-bolgelerdeki-egitselfarkliliklar>
- Cohen, L., Manion, L., and Morrison, K. (2007). Research Methods in Education (6th ed.). London and New York, NY Routledge Falmer.
- Demir, Ö. Ö. (2020). “PISA sonuçları Türkiye’deki eğitim eşitsizliği hakkında neler söylüyor”. Alanyazın, 1(2), s. 85-98. Eğitimsen (2007). 2007-2008 Eğitim-Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu, (www.egitimsen.org.tr/index.php?evlem=6_bilgibelge)
- İnan, M. ve Demir, M. (2018). “Eğitimde fırsat eşitliği ve kamu politikaları: Türkiye üzerine bir değerlendirme”. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2), s. 337-359.
- Karakaya, H. (2020). “Türkiye’de göç süreci ve Suriye göçünün etkileri”. Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4(2), s. 93-130.
- Kıbrışoğlu Uysal, N. ve Gelbal, S. (2018). “PISA ve TÜİK eğitimde verileri çerçevesinde Türkiye’de eşitsizlik”. Kastamonu Education Journal, 26(4), s. 1195-1206.
- Kızılluluk, H. (2007). “Ekonominin eğitimin amaçları ve içeriği üzerindeki etkileri”. C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 8(1), s. 21-30.
- Öz, A. Ş., Demir, R., Schreglmann, S., Düzenli, A., Kaya, S., Aras, B. T. ve Elbeyli, M. (2020). Çeşitli Açılardan Göç ve Eğitim: Multidisipliner Bir Çalışma. İKSAD Publishing House: Ankara.
- Sevinç, H. (2011). “Bölgesel kalkınma sorunsalı: Türkiye’de uygulanan bölgesel kalkınma politikaları”. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 6(2), s. 35-54.
- Şahin, H. (2018). “Toplumsal değişim aracı olarak eğitim ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde eğitimde eşitsizlik”. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(74), s. 414-431.

- TEDMEM (2020). Yıllık rapor. Erişim: 1 Haziran 2021,
<https://tedmem.org/memnotlari/degerlendirme/bir-bakista-egitim-2020>
- Tomul, E. (2005). Türkiye’de cinsiyete göre öğrenim süreleri. Eğitim Bilim Toplum, 3 (10), 62–73
- TÜİK, (2020). Erişim: 29 Mayıs 2021,
<https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33820>
- TÜİK, (2020). Erişim: 29 Mayıs 2021, <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33594>
- TÜSİAD (2008). Türkiye’de Bölgesel Farklar ve Politikalar, (Yayın No. TÜSİAD-T/2008-09/471) Tepebaşı/İstanbul
- Yumuşak, İ.G. (2004). Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye Açısından Kadın Eğitiminin Ekonomik ve Sosyal Boyutu Üzerine Bir Değerlendirme. Yeditepe Üniversitesi 1-4 Mart 2004 Disiplinler arası Kadın Sempozyumu bildiriler kitabı. <http://iibf.kou.edu.tr/iyumusak>